

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného a soudců Jana Kratochvíla a Martina Bobáka ve věci

žalobkyně

Celní jednatelství Zelinka s.r.o., IČO 293 76 211
sídlem K Letišti 59, Praha 6
zastoupena advokátem Mgr. Janem Slunečko
sídlem Týn 2, Praha 1

proti
žalovanému

Celní úřad Praha Ruzyně
sídlem Aviatická 12, Praha 6

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2023, č. j. 7487-3/2023-650000-11,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

1. Městský soud v tomto rozsudku řešil otázku, zda osoba, které bylo chybně vyměřeno clo a přeplatek cla vrácen, má nárok na úrok z navracené částky. Právo Evropské Unie takový nárok zakládá. Podle Nejvyššího správního soudu však takový nárok česká právní úprava nezná a poškození se mohou pouze domáhat náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb. Městský soud žalobu zamítl, neboť mu nepřísluší přehodnocovat závěry Nejvyššího správního soudu.

I.

Vymezení věci a obsah správního spisu

2. Žalobce na základě platebních výměrů Celního úřadu pro Kraj Vysočina zaplatil v roce 2022 clo celkem ve výši 495 906 Kč s příslušenstvím. Generální ředitelství cel však platební výměry dne 20. 2. 2023 zrušilo a řízení zastavilo. Žalovaný proto žalobci dne 15. 3. 2023 částku 495 906 Kč s příslušenstvím vrátil jako přeplatek na cle.
3. Žalobce proti postupu žalovaného podal námitku (§ 159 daňového řádu). Dožadoval se zaplacení také úroku z nesprávně vyměřeného cla ve smyslu § 254 daňového řádu.
4. Žalovaný napadeným rozhodnutím námitku zamítl. Odkázal na § 66 zákona č. 242/2016 Sb., celní zákon, podle kterého se při správě cla neuplatní ustanovení daňového řádu o úroku z nesprávně stanoveného cla. Proto nelze aplikovat § 254 daňového řádu. Zároveň uvedl, že to nevylučuje, aby se žalobce domáhal škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

II.

Argumentace účastníků

5. Žalobce v žalobě namítl, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právem EU. Je přesvědčen, že mu úrok z částky odpovídající nezákonně vyměřenému a zaplacenému clu náleží. Podle něj nelze použít § 66 celního zákona, neboť je v rozporu s přímo použitelnými předpisy EU.
6. Žalovaný ve svém vyjádření navrhl žalobu zamítnout. Přitom odkázal na závěry napadeného rozhodnutí, na kterých trvá. Je názoru, že § 66 celního zákona není v rozporu s právem EU.

III.

Posouzení žaloby

7. Městský soud rozhodl ve věci samé bez jednání, protože s tímto postupem oba účastníci řízení vyslovili souhlas (§ 51 odst. 1 soudního řádu správního).
8. Podle § 66 celního zákona se při správě cla neuplatní ustanovení daňového řádu o úroku z nesprávně stanoveného cla.
9. Z tohoto ustanovení tak jednoznačně vyplývá, že žalobce nárok na úrok z nesprávně stanoveného cla podle českého zákona nemá. Takový nárok mu nezakládá ani celní kodex Unie (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013). Podle čl. 116 odst. 6 celního kodexu pokud celní orgány clo vrátí, nejsou povinny platit úrok. Soudní dvůr EU

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

však v rozsudku ze dne 28. 4. 2022 ve spojených věcech C-415/20, C-419/20 a C-427/20, *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH a F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH v. Hauptzollamt Hamburg a Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG v. Hauptzollamt Kiel* (rozsudek *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost*), nárok na úrok z nesprávně stanoveného cla dovodil jako obecnou zásadu práva EU.

10. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl o třech předběžných otázkách položených německým správním (finančním) soudem. Ve dvou z těchto spojených věcí byly skutkové okolnosti v relevantní části shodné jako v nyní posuzovaném případě. Společnostem bylo uloženo zaplatit clo, které uhradily, následně bylo vyměření cla zrušeno a zaplacené clo společnostem vráceno. Společnosti se domáhaly také úroku z chybně vyměřeného cla ode dne, kdy bylo clo zaplacené, do dne, kdy bylo vráceno.
11. Soudní dvůr na položené předběžné otázky odpověděl tak, že zásady unijního práva týkající se nároků adresátů veřejné správy na vrácení peněžních částek, jejichž zaplacení jim bylo uloženo členským státem v rozporu s unijním právem, zahrnují také nárok na úroky z těchto peněžních částek. A to v případě, že clo bylo vnitrostátním orgánem uloženo buď na základě nesprávného výkladu unijního práva, nebo na základě nesprávného použití tohoto práva. Z rozsudku Soudního dvora je dle městského soudu nepochybné, že adresát veřejné správy, kterému bylo chybně vyměřeno clo, které zaplatil, má podle unijního práva nárok na úrok z neoprávněně vybrané částky.
12. V bodě 52 rozsudku Soudní dvůr uvedl, že *„adresát veřejné správy má rovněž podle unijního práva nejen nárok získat nazpět od tohoto členského státu neoprávněně vybranou peněžní částku, nýbrž i úroky, které mají kompenzovat nedostupnost této částky“*. Tento nárok je *„výrazem obecné zásady vrácení protiprávně vybrané daně“* (bod 53). Těchto nároků se tak lze dovolávat také v případech, *„kdy se ukáže, že vnitrostátní orgán na základě nesprávného použití unijního práva, unijního aktu nebo vnitrostátní právní úpravy zajišťující provedení nebo transpozici takového aktu uložil tomuto adresátovi veřejné správy povinnost zaplatit daň“* (bod 64). Podle Soudního dvora vrácení nedlužného cla musí vést k vyplacení úroků bez ohledu na čl. 116 odst. 6 celního kodexu Unie (bod 73). I v dalších částech odůvodnění Soudní dvůr explicitně mluví o úrocích a uvádí, že unijní právo brání vnitrostátní právní úpravě, která by vyplacení úroků neumožňovala (body 76-77).
13. K argumentaci žalovaného, že celní kodex upravuje ucelenou úpravu placení úroků a nárok na úrok nezakládá, lze uvést, že to není rozhodné. Jak bylo právě uvedeno, Soudní dvůr takový nárok dovodil jako obecnou zásadu unijního práva. Uplatní se tedy vedle, či navzdory textu celního kodexu.
14. Soudní dvůr dále uvedl, že *„při neexistenci unijní právní úpravy přísluší každému členskému státu, aby ve vnitrostátním právním řádu stanovil podrobná pravidla pro výplatu úroků v případě vrácení peněžních částek vybraných v rozporu s unijním právem. Tato podrobná pravidla však musí respektovat zásady rovnocennosti a efektivity, což je požadavek, jehož dodržování zejména vyžaduje, aby nebyla upravena tak, aby nadměrně ztěžovala nebo v praxi znemožňovala uplatnění nároku na výplatu úroků zaručeného unijním právem“* (bod 74). V případě neexistence unijní právní úpravy, pokud jde o upřesnění podrobných pravidel pro výplatu úroků z peněžních částek, členské státy mají jistý prostor pro uvážení. Ten však *„musí být využíván v souladu se zásadou efektivity a jako takový nesmí zejména vést k*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

nadměrnému ztížení nebo praktickému znemožnění uplatnění nároků, která jednotlivcům přiznává unijní právní řád“ (bod 79).

15. Celní zákon obecně předpokládá, že při správě cel se postupuje podle daňového řádu (§ 3 odst. 1 celního zákona). Daňový řád v § 254 podrobně upravuje, jak se stanoví úrok z nesprávně stanovené daně. Další ustanovení poté upravují postup správních orgánů při hrazení úroků (zejména § 251c daňového řádu). Daní se přitom rozumí také clo (§ 2 odst. 3 písm. a) daňového řádu). Český právní řád tedy obsahuje komplexní právní úpravu, podle které by mohly být hrazeny úroky z nesprávně vyměřeného cla, na které mají osoby nárok podle práva EU.
16. Aplikaci těchto pravidel však brání výše citovaný § 66 celního zákona. Podle městského soudu je aplikace tohoto ustanovení vyloučena právě evropským právem, jak vyplývá z právě citovaného rozsudku *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost*. Ustanovení § 66 celního zákona nelze aplikovat, protože v takovém případě by v českém právním řádu neexistovala pravidla pro výplatu úroků, které by byly v souladu se zásadou účinnosti. Zásada účinnosti vyžaduje, aby vnitrostátní orgány umožnily jednotlivcům přístup k novým procesním prostředkům nápravy, pokud by ochrana unijních nároků vnitrostátními prostředky byla neúčinná, či by „nadměrně ztěžovala“ výkon práv plynoucích z práva Evropské unie (rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 11. 1991, ve spojených věcech C-6/90 a C-9/90, *Andrea Francovich a Danila Bonifaci a další proti Italské republice*, bod 43).
17. Městský soud má za to, že neobstojí argument žalovaného, že žalobce se může domáhat náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb. Unijní právo nevyžaduje náhradu škody, ale vyplacení úroků z nesprávně vyměřeného a zaplaceného cla. Řízení podle zákona č. 82/1998 Sb. není primárně určeno k hrazení úroků z neoprávněně zadržované částky.
18. Podle § 7 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.
19. V řízení podle tohoto zákona musí poškozený prokázat, že
 - a. bylo vydáno rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem.
 - b. na základě tohoto rozhodnutí mu vznikla škoda
 - c. existuje příčinná souvislost mezi vydáním nezákonného rozhodnutí a vznikem škody.

Existence těchto podmínek musí být bezpečně prokázána a nepostačuje pouhý pravděpodobnostní závěr o splnění některé z nich. Důkazní břemeno v tomto směru leží na poškozeném. V konkrétní situaci může být pro účastníka celního řízení obtížné prokázat existenci škody i příčinné souvislosti.

20. Zákon 82/1998 Sb. definici škody neobsahuje. Použije se tedy obecné ustanovení občanského zákoníku. Ten v § 2952 uvádí, že se hradí skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Úrok ze zadržované částky není skutečná škoda. Úrok by mohl být ušlý zisk. Nicméně požaduje-li poškozený ušlé úroky z neoprávněně zadržovaných peněz, musí prokázat, že měl úmysl zhodnotit tyto prostředky jinde (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2018, sp. zn. 30 Cdo 58/2018). Musel by také prokázat, že by ke

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

zhodnocení došlo při pravidelném běhu věcí. V rozsudku ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. 25 Cdo 269/2006, Nejvyšší soud vyložil, že majetková újma způsobená tím, že škodná událost zasáhla do průběhu děje vedoucího k určitému zisku, se odškodňuje jen za předpokladu, že k ní došlo v příčinné souvislosti se škodnou událostí; pouhé tvrzené zmaření zamýšleného podnikatelského záměru poškozeného k odškodnění nestačí. Musí existovat reálný předpoklad dosažení zisku, pokud by nepříznivě nezasáhla škodná událost.

21. Dle městského soudu je tedy možnost daňového subjektu domoci se v řízení podle zákona č. 82/1998 Sb. vyplacení úroků z nesprávně vyměřeného a zaplaceného cla nejistá. V každém případě je to spojeno se značnými obtížemi pro daňový subjekt. Přitom z obecných zásad unijního práva mu nárok na úrok náleží víceméně automaticky. Městský soud není přesvědčen o tom, že postup podle tohoto zákona tak splňuje požadavek účinnosti prostředku nápravy.
22. Okrajem lze zmínit, že je nesystémové, aby o nároku na úrok z nesprávně stanoveného cla bylo rozhodováno v civilním řízení a v konečném důsledku civilními soudy, byť jde čistě o otázku uvnitř veřejné správy.
23. Městský soud však nepominul, že otázkou placení úroků z nesprávně vyměřeného cla se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2023, č. j. 4 Afs 219/2022-68. Podle NSS prostředek, který česká právní úprava poskytuje, aby bylo možno dosáhnout vyplacení úroků, jak požaduje unijní judikatura, je náhrada škody podle zákona č. 82/1998 Sb. (bod 27 rozsudku). Byť se tento senát s tímto názorem neztotožňuje, má za to, že je nutno jej respektovat.
24. Jde o názor Nejvyššího správního soudu. Ten je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví a zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování (12 odst. 1 soudního řádu správního). Soudní řád správní stanoví i určitou stabilitu právních názorů vyslovených jednotlivými senáty Nejvyššího správního soudu. Senát Nejvyššího správního soudu se zásadně nemůže odchýlit od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Pokud tento názor nesdílí je povinen postoupit věc k rozhodnutí rozšířenému senátu (§ 17 soudního řádu správního). Městský soud má za to, že pokud takto nemůže postupovat senát NSS, neměl by tak, pokud nejsou dány výjimečné okolnosti, činit ani senát krajského soudu.
25. Městský soud se nedomnívá, že v této věci jsou dány výjimečné okolnosti, proč by mohl názor NSS nerespektovat. Posouzení, zda vnitrostátní prostředek naplňuje zásadu účinnosti a neztěžuje nadměrně uplatnění nároků adresátů veřejné správy je na vnitrostátních soudech (rozsudek *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost*, bod 81). Nejvyšší správní soud tuto otázku posoudil a zaujal k ní jasné stanovisko. Městský soud se tedy ani nemůže obrátit na Soudní dvůr a pomocí předběžné otázky se ptát, zda česká právní úprava naplňuje požadavek účinnosti.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

26. Městský soud z výše uvedených důvodů neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 soudního řádu správního zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

27. Žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Soud tedy ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 soudního řádu správního rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu v Brně.

Praha 15. února 2024

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.